

El narrador portuguès José Luis Peixoto. SP

‘Saudade’ en record del pare

Narrativa

Te'm morires

José Luis Peixoto
Traducció d'Antoni Xumet
El Gall Editor, Pollença, 2007

S. Bennassar

El mestratge de Perfecto Cuadrado en la nova generació de lusitanistes de Mallorca és una realitat que queda ben palesa en la trajectòria de la bibliografia recent vesada al català des d'aquesta llengua. El darrer exemple el trobem en la versió que ha fet Antoni Xumet de *Te'm morires*, de José Luis Peixoto, que ha publicat El Gall Editor, l'editorial mallorquina que darremament ha incorporat al seu catàleg algunes obres provinents de la literatura portuguesa amb els noms de Gomes de Amorim, Dulce Maria Cardoso i ara el de Peixoto, considerat el principal narrador jove de Portugal, com a novetats més destacades.

El text de Peixoto (Galveias, 1974) és una llarga carta elegíaca adreçada al seu pare després de la mort d'aquest. El tema no és nou, però sí que és original la manera de narrar-lo, perquè el llibre beu de les fonts poètiques que forjaren les primeres obres

d'un narrador plenament consolidat però que no renuncia a la creació a partir d'imatges de gran plasticitat. En aquesta obra, la primera que va publicar, el límit entre la prosa i la prosa poètica és en alguns passatges molt difícil de dictaminar.

I així, escolant les paraules en aquesta elegia, Peixoto aconsegueix fer-nos arribar el sentiment de la pèrdua paterna. Ho fa a partir de la contraposició amb la terra, una terra que son pare llaurava i cuidava i que romandrà per a sempre més, només en canviarà la fesomia. En canvi, la figura paterna s'escola per entre el record del narrador que impregna tots els petits detalls, però de manera molt especial els consells i les lliçons transmeses per aquesta figura del qual podem arribar a captar les olors.

Al final, el sentiment és resumeix en una de les poques paraules intradueïbles de la llengua portuguesa: *saudade*, aquesta espècie de melangia i enyor que no acaba de trobar mot en les altres llengües i que el traductor, sàviament, ha deixat en portuguès. Així doncs, un nou text portuguès que s'incorpora a la nostra llengua, un nou autor per començar a tasnar des dels orígens.

La bondat i el mar

Narrativa

Albi

Juli Vallmitjana
Edicions de 1984
Barcelona, 2007

Pere Antoni Pons

Albi és l'última novel·la que va escriure Juli Vallmitjana, i ha restat inèdita fins avui, quan per fi ha vist la llum en una edició a cura d'Enric Casasses. Narrada en primera persona pel seu protagonista homònim, la novel·la relata el periple vital d'un nen orfe i pobre que viu vagabundejant per una vila de pescadors, on va ser abandonat en néixer i on, a mesura que es va fent gran, va sent progressivament acollit i acceptat gràcies a la seva bondat senzilla, a la seva generositat natural, a la seva rectitud sense picaresca i a la seva conformitat sense segones intencions.

La veu i la personalitat d'Albi marquen, de principi a fi, el to i el sentit del relat. És per això que, si bé no falten referències a la vida obligatòriament esquerra i difícil dels habitants de la vila —amb les dones sempre tement per si els marits, els fills o els enamorats no tornen del mar, i amb els homes

sempre preocupats per si aconseguiran prou aliments per a les seves famílies—, l'obra en general té un aire bonhomí i de tendresa, i per damunt de les dificultats i de les desgràcies de les circumstàncies i de l'ambient hi predominen la solidaritat i la gratitud de les persones. Com si fos un Dickens, però amb mar i sense ciutat, i amb un gruixut traç rousseaunià. O, també, com si fos un Verga, però sense salvatgia ni brutalitat.

La prosa —l'estil— amb què Albi parla i relata la seva història és igual que la seva personalitat. I aquest és, sens dubte, un dels grans encerts de l'obra: la capacitat de Vallmitjana per escriure d'una manera àgil i vivaç, però a la vegada també perplexa i expectant, just com pensa i parla un nen temorós, innocent i espavilat a la vegada. Com Huckleberry Finn, però sense audàcia ni malícia. Altres encerts de l'obra són l'habilitat de Vallmitjana per crear uns personatges que són durs i amables alhora, i per descriure amb pintoresquisme persuasiu els costums —la vida— d'una antiga vila de mariners.

És per tot plegat que *Albi* és una novel·la emotiva i agradable. A la qual li falta, evidentment, el geni d'un Dickens, d'un Verga o d'un Twain.

Juli Vallmitjana (Barcelona, 1873-1937). ARXIU

La història de l'estrella solitària

Assaig

Lone Star, un conjunto de antología

Ezequiel Moreno
Milenio. Lleida, 2007

Ferran Aisa

Ezequiel Moreno presenta un exhaustiu estudi sobre Lone Star, un grup musical que, segons l'autor, no ha estat prou valorat. L'autor es presenta com un testimoni de primera línia de la dècada prodigiosa i com un fan fervorós de la música dels 60. Escriu aquesta obra des de la força de l'entusiasme i, per tant, és un llibre apassionant per a tots aquells qui vulguin saber com va arrencar la música d'aquí.

A través de la història del grup repassa l'ambient musical i social dels 60, 70 i 80, perquè Lone Star va ser el grup d'aquella època que més va estar-se al damunt dels escenaris.

Pere Gené i Enric Fusté, companys del conservatori

Una de les portades d'un disc de Lone Star. SP

de música del Liceu, van fundar Lone Star el 1959. Pel grup van passar músics com ara Enrique López, Rafael de la Vega, Joan Miró... En els seus primers temps van versionar temes com ara *Tutti frutti*, eren els moments àlgids del *rock and roll* d'Elvis Presley i Bill Halley, i del gran

èxit de cantants com ara Ray Charles, Paul Anka i Cliff Richard & The Shadows. Els grups musicals d'aquí van beure d'aquestes fonts en un moment en què els grans triomfadors eren el Duo Dinámico.

Moreno fa un recorregut per les caves de jazz i sales

de festa en què van actuar els Lone Star, com ara Texas i Jamboree (plaça Reial), La Cabaña del Tío Tom (Pedralbes), San Carlos i Trocadero (Gràcia), Club 66 (Lesseps), Hondo Club (Muntaner) i Silvis (Castelldefels).

Paral·lelament explica com es va desenvolupar l'eclosió *beat* i *ye-yé* a partir dels Beatles. La joventut va començar a trencar lligams i es va modernitzar sentint la música dels nous grups. A Barcelona van funcionar els Sirex, Mustangs, Salvajes, Cheyenes, Jóvenes i Lone Star. A les matinals del Palau dels Esports sonaven les versions espanyoles de les cançons dels Beatles, Rolling Stones, Animals i Kinks. Alguns dels èxits de Lone Star van ser *La casa del sol naciente*, *Comprensión*, *Muy lejos de aquí*, *Mi Calle, Lyla*, *Canta conmigo rock and roll*, *La trilogía*, *Chica solitaria* i *Adelante*. Ezequiel Moreno ha escrit una crònica magnífica d'una època magnífica.